

**ถอดบทเรียนความสำเร็จการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนตามนโยบาย
1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1
Lessons Learned from Administration Success of One District,
One Quality School policy under the Office of Uttaradit Primary Education
Service Area 1**

รุ่งลักษณ์ จัดโสภา¹ พิมพกา ธรรมสิทธิ์² วจี ปัญญาใส³
Runglak Jadsopha, Phimphaka Thammasit, Vajee Panyasai

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อถอดบทเรียนความสำเร็จของการบริหารจัดการศึกษาและ 2) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนตามนโยบาย 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 26 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) ความสำเร็จการบริหารจัดการศึกษาประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐานและระบบสนับสนุนนักเรียน มีการยกระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้านผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีภาวะผู้นำทางวิชาการและขับเคลื่อนวิชาชีพด้วยกระบวนการ PLC ด้านการบริหารจัดการเน้นเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาล ด้านการจัดการเรียนรู้ เน้นบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัล และด้านผู้เรียน เกิดสมรรถนะแห่งศตวรรษที่ 21 ควบคู่ทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 2) ปัจจัยความสำเร็จประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ การบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้เชิงกลยุทธ์และเครือข่ายภาคี ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ การบริหารจัดการเชิงบูรณาการตามหลักธรรมาภิบาล การจัดการเรียนรู้เชิงรุกและนวัตกรรมประเมินผลและการพัฒนาองค์กรรวมของผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำสำคัญ (Keywords) : การถอดบทเรียน; การบริหารจัดการศึกษา; นโยบาย 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ

Abstract

This qualitative research aimed to: 1) extract lessons learned from the successful educational administration, and 2) analyze the key success factors of educational administration at the schools under the "One District, One Quality School" policy. The key informants consisted of 26 individuals. The research instrument was a structured interview form, and the data were analyzed using content analysis.

Received: 2026-05-11 Revised: 2026-06-07 Accepted: 2026-06-10

¹ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Educational Administration Master of Education, Uttaradit Rajabhat University. E-mail: toomrunglak2520@gmail.com

² อาจารย์ประจำ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Lecturer, Graduate School Faculty of Education Uttaradit Rajabhat University, Thailand. E-mail: phimphakathamassit@gmail.com

³ อาจารย์ประจำ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ Lecturer, Graduate School Faculty of Education Uttaradit Rajabhat University, Thailand. E-mail: Kroo.vajee@gmail.com

The research findings revealed that: 1) the success of educational administration comprised five aspects. In terms of infrastructure and student support systems, the student learning was elevated. Regarding administrators, teachers, and personnel, they demonstrated academic leadership and drove professional development through the Professional Learning Community (PLC) process. In terms of administration, it emphasized participatory networks based on good governance principles. For learning management, it focused on the integration of digital technology. Regarding learners, 21st-century competencies were fostered alongside vocational skills based on the Philosophy of Sufficiency Economy. 2) The key success factors consisted of five aspects: strategic learning ecosystem management and network partnerships; transformational leadership based on empirical data; integrated administration based on good governance principles; active learning and innovative assessment; and the holistic development of learners based on the Philosophy of Sufficiency Economy.

Keywords: Lesson Learned; Educational Administration; One District
One Quality School Policy

บทนำ (Introduction)

รัฐบาลมีนโยบายปฏิรูปการศึกษาและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตรวมทั้งส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนตามความถนัด ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้นำนโยบายดังกล่าวมาขับเคลื่อนผ่านโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ โดยมีความสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ในการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และให้มีการคัดเลือกโรงเรียนคุณภาพต้นแบบอย่างน้อย 1 โรงเรียนต่อ 1 อำเภอ เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา เพิ่มโอกาส ความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ ให้ผู้เรียนทุกคนได้รับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2566: 14)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ได้คัดเลือกโรงเรียนที่มีความพร้อมและประสบความสำเร็จตามองค์ประกอบการประเมินเป็นโรงเรียน 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ ประจำปี 2566 จำนวน 5 โรงเรียน ที่มีศักยภาพด้านการบริหารจัดการ มีวัสดุ อุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยี และการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ลดความเหลื่อมล้ำและเพิ่มโอกาสทางการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 (2568: 8) สอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทนา เริงพานิช และ จันทร์ศม์ ภูติธริวัฒน์ (2568: 507-524) ที่พบว่า สถานศึกษามีการบริหารจัดการตามนโยบาย 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ 4 ด้าน ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การพัฒนาวิชาชีพครู และการเป็นโรงเรียนคุณภาพตามนโยบาย 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ ซึ่งจุดเด่นที่ชัดเจนที่สุดคือด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร อย่างไรก็ตาม แม้จะมีการศึกษากระบวนการบริหารจัดการอยู่บ้าง แต่การถอดบทเรียนเพื่อสร้างองค์ความรู้เชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จและแนวปฏิบัติที่ดียังปรากฏไม่มากนัก เนื่องจากยังขาดกระบวนการจัดทำแผนที่เป็นระบบ การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องยังไม่ครบถ้วน การขาดข้อมูลที่ชัดเจน การเผยแพร่ผลไม่ครบถ้วนทั่วถึง ตลอดจนมีข้อจำกัดด้านเวลาและงบประมาณ

จากความเป็นมาที่กล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาเรื่อง ถอดบทเรียนความสำเร็จการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนตามนโยบาย 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 เพื่อถอดบทเรียนความสำเร็จและสร้างองค์ความรู้เชิงลึกสำหรับนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้กับสถานศึกษาอื่น ๆ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ เพื่อให้การศึกษาไทยบรรลุเป้าหมายการสร้างคนให้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียมทั่วถึงและเป็นธรรม

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

- 1) เพื่อถอดบทเรียนความสำเร็จของการบริหารจัดการศึกษาตามนโยบาย 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1
- 2) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนตามนโยบาย 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัย มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยเป็นการศึกษาความสำเร็จของการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนตามนโยบาย 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 ตามเกณฑ์การประเมินความพร้อมโรงเรียนคุณภาพและปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินการตามองค์ประกอบ 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านที่ 1 โครงสร้างพื้นฐานและระบบสนับสนุนนักเรียน มี 4 ตัวชี้วัดหลัก ได้แก่ อาคารเรียนอาคารประกอบ ระบบสาธารณูปโภค ระบบสนับสนุนนักเรียนและแหล่งเรียนรู้ และระบบความปลอดภัย ด้านที่ 2 ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา มี 2 ตัวชี้วัดหลัก ได้แก่ ผู้บริหาร และครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านที่ 3 การบริหารจัดการ มี 6 ตัวชี้วัดหลัก ได้แก่ โครงสร้างการบริหารองค์กร การบริการ การบริหารทรัพยากรบุคคล การบริหารงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการ ด้านที่ 4 การจัดการเรียนรู้ มี 2 ตัวชี้วัดหลัก ได้แก่ หลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ ด้านที่ 5 ผู้เรียน มี 6 ตัวชี้วัดหลัก ได้แก่ ผลการทดสอบระดับชาติ (RT, NT, O-NET) ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ อัตราการเข้าเรียนและศึกษาต่อ รางวัลและผลงานนักเรียน และทักษะอาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2566))

ปัจจัยความสำเร็จของสถานศึกษาประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ การบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ เชิงกลยุทธ์และเครือข่ายภาคี ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ การบริหารจัดการเชิงบูรณาการตามหลักธรรมาภิบาล การจัดการเรียนรู้เชิงรุกและนวัตกรรมประเมินผล และการพัฒนาองค์กรรวมของผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งปัจจัยความสำเร็จนี้ได้มาจากการสังเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ตามองค์ประกอบทั้ง 5 ด้านตามเกณฑ์การประเมินความพร้อมโรงเรียนคุณภาพตามนโยบาย 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ

1.2 ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ที่ได้รับการประเมินความพร้อมโรงเรียนคุณภาพตามนโยบาย 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพและปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินการประเมินความพร้อมโรงเรียนคุณภาพและปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินการ ได้แก่ โรงเรียนวัดพระฝาง และโรงเรียนบ้านน้ำพี (มิตรภาพที่ 214) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้มาโดยการกำหนดเกณฑ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 2 คน ครูผู้รับผิดชอบโรงเรียนคุณภาพ โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 2 คน ครูผู้รับผิดชอบงาน 4 ฝ่าย โรงเรียนละ 4 คน จำนวน 8 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 2 คน ประธานเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนเป็นผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 2 คน คณะกรรมการสภานักเรียนเป็นผู้แทนนักเรียน โรงเรียนละ 5 คน จำนวน 10 คน รวมทั้งสิ้น 26 คน

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

โรงเรียน 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดพระฝาง และโรงเรียนบ้านน้ำพี (มิตรภาพที่ 214)

1.4 ขอบเขตระยะเวลา

เดือนกันยายน 2568 ถึง กุมภาพันธ์ 2569

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

2.1 การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ใช้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ของโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย แบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 สัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ ชื่อ ตำแหน่ง อายุ และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับความสำเร็จในการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนตามนโยบาย 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพตามองค์ประกอบ 5 ด้าน 20 ตัวชี้วัด ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ อาคารเรียน อาคารประกอบ ระบบสาธารณูปโภค ระบบสนับสนุนนักเรียนและแหล่งเรียนรู้ ระบบความปลอดภัยด้านผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ โครงสร้างการบริหารองค์กร การบริการ การบริหารทรัพยากรบุคคล การบริหารงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ หลักสูตรการจัดการเรียนรู้ และด้านผู้เรียน ได้แก่ ผลการทดสอบระดับชาติ ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน การประเมินคุณลักษณะพึงประสงค์ อัตราการเข้าเรียนและศึกษาต่อ รางวัลและผลงานของนักเรียน และทักษะอาชีพ

ตอนที่ 3 สัมภาษณ์จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา โอกาส ในการดำเนินงานโรงเรียนคุณภาพตามนโยบาย 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เก็บรวบรวมข้อมูลตามรายละเอียด ดังนี้

3.1 หลังจากคัดเลือกโรงเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายแล้วผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำจากคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้อำนวยการโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายเพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 5 กลุ่ม

3.2 ผู้วิจัยนำหนังสือไปยังโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย ขั้นตอนวิธีการ ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลและนัดหมายวันเวลากับผู้ให้ข้อมูลสำคัญรวมทั้งการขออนุญาตบันทึกเสียงและภาพก่อนการสัมภาษณ์ทุกครั้ง

3.3 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารรายงานต่างๆ และแบบสังเกต พร้อมบันทึกเสียงและภาพดำเนินการในระหว่างเดือนมกราคม พ.ศ. 2569 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569

3.4 ตรวจสอบจำนวนข้อมูลว่าเพียงพอต่อการวิเคราะห์ข้อมูล

3.5 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญตรวจสอบ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายมาดำเนินการ ดังนี้

4.1 วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก มาถอดความแบบคำต่อคำ จากนั้นดำเนินการให้รหัสและจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามกรอบการประเมิน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐานและระบบสนับสนุนนักเรียน ด้านผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านผู้เรียน ผู้วิจัยสกัดแนวปฏิบัติและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น โดยใช้วิธีการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย เพื่อวิเคราะห์แก่นเรื่องจนสามารถถกผลึกเป็นปัจจัยความสำเร็จ 5 ด้าน ได้แก่ การบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้เชิงกลยุทธ์และเครือข่ายภาคี ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ การบริหารจัดการเชิงบูรณาการตามหลักธรรมาภิบาล การจัดการเรียนรู้เชิงรุกและนวัตกรรมประเมินผล และการพัฒนาองค์กรรวมของผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.2 ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้รับโดยการตรวจสอบแหล่งพิจารณาในแหล่งบุคคล โดยการสอบถามข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายหลายกลุ่ม ในคำถามเดียวกันและจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญประเภทเดียวกันจากแหล่งบุคคลหลาย ๆ คน เพื่อร่วมตรวจสอบยืนยันความถูกต้องของผลการสังเคราะห์

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ความสำเร็จของการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนตามนโยบาย 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 ตามเกณฑ์การประเมินความพร้อมโรงเรียนคุณภาพตามนโยบาย 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ ตามองค์ประกอบ 5 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านโครงสร้างพื้นฐานและระบบสนับสนุนนักเรียน พบว่า โรงเรียนบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานและระบบสนับสนุนผู้เรียนภายใต้บริบทการบริหารการศึกษายุคใหม่ มุ่งเน้นการดำเนินงานเชิงกลยุทธ์ผ่านแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีที่มีความยืดหยุ่น ให้ความสำคัญกับการสร้างโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรอย่างเท่าเทียม บูรณาการพลังเครือข่ายภาคีทั้งคณะกรรมการสถานศึกษา ศิษย์เก่า และชุมชน ในการระดมทรัพยากรเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านงบประมาณ ในด้านความปลอดภัย

สถานศึกษาได้วางระบบสาธารณูปโภคและสุขอนามัยให้เป็นไปตามมาตรฐานผ่านความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนเผชิญเหตุและการฝึกซ้อมสถานการณ์จำลองที่เป็นรูปธรรม มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการเฝ้าระวังภัย ควบคู่กับการปลูกฝังวัฒนธรรมองค์กรเพื่อสร้างจิตสำนึกความเป็นเจ้าของ ในการใช้ทรัพยากรอย่างเห็นคุณค่า สร้างสถานศึกษาให้เป็นระบบนิเวศการเรียนรู้ที่ปลอดภัย และเอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนในยุคดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา

1.2 ด้านผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา พบว่า โรงเรียนมุ่งเน้นการขับเคลื่อนผ่านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและภาวะผู้นำทางวิชาการเชิงรุก โดยใช้การตัดสินใจบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อบูรณาการนวัตกรรมการบริหารจัดการในการพัฒนาองค์กรรวมของผู้เรียนทั้งด้านจริยธรรม วิชาการ และทักษะอาชีพ สร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ผ่านระบบนิเทศการศึกษาที่ยึดหลักธรรมาภิบาล การเปิดรับฟังความคิดเห็นจากบุคลากรอย่างเป็นระบบ ด้านการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ส่งเสริมการจัดทำแผนพัฒนารายบุคคล (ID Plan) ที่สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพ พัฒนาทักษะดิจิทัลในการสร้างสรรค์สื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ออนไลน์ โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในการแก้ไขปัญหาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ทั้งนี้ผู้บริหารได้ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อเลื่อนวิทยฐานะและสร้างขวัญกำลังใจผ่านการสนับสนุนการประกวดรางวัล นวัตกรรม นำไปสู่การสร้างเชื่อมั่นและการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองและชุมชนในการยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืนผ่านการสื่อสารภาพลักษณ์สู่สาธารณะ

1.3 ด้านการบริหารจัดการ พบว่า โรงเรียนขับเคลื่อนด้วยโครงสร้างการบริหารงาน 4 ฝ่ายภายใต้หลักธรรมาภิบาลและความโปร่งใส ใช้การวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์ (SWOT Analysis) เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการที่มุ่งเน้นการลดภาระงานเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณธรรม ทักษะวิชาการ และทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น ควบคู่ไปกับการเสริมสร้างความปลอดภัยผ่านมาตรการเชิงรุกและการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เป็นรูปธรรม ส่งเสริมการนิเทศแบบกัลยาณมิตร บริหารงบประมาณและพัสดุเน้นความคุ้มค่าผ่านระบบสารสนเทศติดตามผลแบบเรียลไทม์ บูรณาการสื่อเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น DLIT เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ทุกระดับชั้น สร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือและการสื่อสารเชิงรุกสู่สาธารณะ เพื่อช่วยประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืนเป็นรูปธรรม

1.4 ด้านการจัดการเรียนรู้พบว่า โรงเรียนบริหารจัดการหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ผ่านวงจรการพัฒนาคุณภาพ (PDCA) ที่มีการปรับตัวและยืดหยุ่นตามสถานการณ์ ใช้กระบวนการประเมินและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นและอัตลักษณ์ของชุมชนอย่างเป็นระบบ การขับเคลื่อนมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน รับฟังเสียงความต้องการของผู้เรียน เพื่อออกแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่ตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริง ครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้โดยบูรณาการเทคโนโลยีการศึกษาในรูปแบบ Gamification และสื่อดิจิทัลสมัยใหม่ กระตุ้นแรงจูงใจและส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ผ่านการสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบ Digital Content แทนการประเมินผลแบบเดิม นอกจากนี้ยังใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในการแลกเปลี่ยนนวัตกรรมการสอนและการนิเทศติดตาม ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ มีความสุขในการเรียนรู้ และมีความภาคภูมิใจในรากฐานทางวัฒนธรรมของตนเองอย่างยั่งยืนตามเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.5 ด้านผู้เรียน พบว่า โรงเรียนยกระดับผู้เรียนจากการสอนตามมาตรฐานรวมเป็นการพัฒนาบนฐานข้อมูลรายบุคคล (Data-Driven Personalization) โดยมีจุดเปลี่ยนสำคัญคือการพลิกบทบาทครูสู่การเป็นโค้ชที่ผสานเทคโนโลยีเข้ากับการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อสร้างทักษะแห่งอนาคต หัวใจสำคัญของความยั่งยืนในโมเดลนี้คือการใช้ ทุณวัฒนธรรมท้องถิ่น มาบูรณาการร่วมกับนวัตกรรมดิจิทัลและเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ซึ่งไม่เพียงแต่สร้างผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการระดับชาติ แต่ยังบ่มเพาะทัศนคติผู้ประกอบการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลลัพธ์ที่ได้จึงไม่ใช่แค่คะแนนสอบ แต่คือพลเมืองดิจิทัลที่มีรากเหง้าทางวัฒนธรรมที่เข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้จริงในโลกสากล

2. ปัจจัยความสำเร็จของการบริหารจัดการศึกษาตามนโยบาย 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ สามารถสรุปได้ 5 ด้าน ดังนี้

2.1 การบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้เชิงกลยุทธ์และเครือข่ายภาคี

ความสำเร็จในด้านโครงสร้างพื้นฐานไม่ได้เกิดจากการมีงบประมาณเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากการที่สถานศึกษาใช้การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ ที่มีความยืดหยุ่นโดยเปลี่ยนโรงเรียนให้เป็นระบบนิเวศการเรียนรู้ ปัจจัยสำคัญคือการนำระบบดิจิทัลมาบูรณาการเข้ากับระบบความปลอดภัยและสาธารณูปโภค ซึ่งช่วยลดความเสี่ยงและสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครอง นอกจากนี้การใช้กลยุทธ์ระดมทรัพยากร ผ่านเครือข่ายศิษย์เก่าและชุมชนสะท้อนถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่เปลี่ยนจากภาระของรัฐให้กลายเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของสังคม

2.2 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์

ความสำเร็จด้านนี้เกิดจากปัจจัยหลักที่ขับเคลื่อนบุคลากรคือ การที่ผู้บริหารแสดงออกถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการเชิงรุก โดยไม่ใช้ความรู้สึกในการตัดสินใจแต่ใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ การส่งเสริมให้ครูทำแผนพัฒนารายบุคคล (ID Plan) และการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ เป็นการสร้างแรงจูงใจ ในเชิงวิชาชีพที่แยบคาย ทำให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผ่านกระบวนการ PLC ซึ่งช่วยให้การพัฒนาครูไม่ใช่การบังคับ แต่เป็นการเติบโตไปพร้อมกับนวัตกรรมที่ส่งผลโดยตรงต่อผู้เรียน

2.3 การบริหารจัดการเชิงบูรณาการตามหลักธรรมาภิบาล

ความสำเร็จในภาพรวมเกิดจากโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจนและยึดหลักธรรมาภิบาล โดยมีการใช้เครื่องมือ SWOT Analysis เพื่อวางแผนปฏิบัติการที่ตรงจุด ปัจจัยที่สำคัญคือการบริหารที่มุ่งเน้นการลดภาระงาน แต่เพิ่มประสิทธิภาพเป็นหัวใจของการบริหารยุคใหม่ การนำระบบสารสนเทศมาใช้ติดตามผลแบบเรียลไทม์และการใช้สื่อ DLIT เข้ามาช่วยในการจัดการเรียนรู้ทำให้ลดความเหลื่อมล้ำทางวิชาการด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่และยังทำให้การบริหารพัสดุและงบประมาณเกิดความคุ้มค่าสูงสุด

2.4 การจัดการเรียนรู้เชิงรุกและนวัตกรรมประเมิณผล

ความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกคือ การใช้วงจรคุณภาพ (PDCA) ที่ปรับตัวตามบริบท การเปลี่ยนบทบาทครูจากผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกและการนำแนวคิด Gamification รวมถึงการสร้าง Digital Content มาใช้ในการจัดการเรียนรู้เป็นการตอบสนองต่อธรรมชาติของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และการประเมินผลตามสภาพจริงแทนการสอบแบบเดิมช่วยลดความกดดันและสร้างความสุขในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าในตนเองและรากฐานวัฒนธรรมท้องถิ่น

2.5 การพัฒนาองค์รวมของผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ความสำเร็จนี้เกิดจากการมุ่งเน้นผลลัพธ์ที่ตัวผู้เรียนโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญา เป็นฐาน การบริหารจัดการข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลควบคู่ไปกับการฝึกทักษะอาชีพผ่านธุรกิจจำลองและการทำงานร่วมกับปราชญ์ชาวบ้าน ซึ่งเป็นการประยุกต์ใช้ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อย่างเป็นรูปธรรมทำให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิตและพร้อมที่จะเติบโตเป็นพลเมืองดิจิทัลที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ในโลกที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลจากถอดบทเรียนความสำเร็จของการบริหารจัดการศึกษาตามนโยบาย 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ ประกอบด้วย 5 ด้านหลัก ดังนี้

1.1 ด้านโครงสร้างพื้นฐานและระบบสนับสนุนนักเรียน พบว่า โรงเรียนมีบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อยกระดับอาคารสถานที่ให้ปลอดภัยและตอบสนองยุคดิจิทัล ปัจจัยความสำเร็จเกิดจากการใช้ภาคีแบบมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรและสร้างจิตสำนึกความเป็นเจ้าของร่วมกัน นอกจากนี้ยังบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ากับระบบความปลอดภัยเชิงรุกและแผนเผชิญเหตุ ส่งผลให้เกิดความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และบรรลุเป้าหมายตามนโยบาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนมีการบูรณาการความร่วมมือกับเครือข่ายภาคีเพื่อระดมทรัพยากร ซึ่งช่วยเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นเจ้าของร่วมกันผนวกกับความตระหนักด้านความปลอดภัยในยุคดิจิทัล จึงนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สอดรับพลวัตการศึกษาโลกและเจตนารมณ์ของนโยบายในการลดความเหลื่อมล้ำอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นันทนา เรืองพานิช และ จันทรีศรี ภูติอริยวัฒน์ (2568: 507-524) ที่พบว่า ด้านโครงสร้างพื้นฐานและระบบสนับสนุนนักเรียนเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เนื่องจากสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการดูแลอาคารสถานที่ให้มีความสะอาด เป็นระเบียบ ปลอดภัย และเอื้อต่อการเรียนรู้ ผลการศึกษานี้จึงเป็นการยืนยันว่า การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ซึ่งไม่เพียงแต่สอดคล้องตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาเท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างรากฐานที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนอย่างสูงสุดตามเจตนารมณ์ของนโยบายโรงเรียนคุณภาพอย่างแท้จริง

1.2 ด้านผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา พบว่า ความสำเร็จเกิดจากการที่ผู้บริหารแสดงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและภาวะผู้นำทางวิชาการโดยบริหารจัดการบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ ควบคู่กับการสร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ ส่งเสริมให้บุคลากรจัดทำแผนพัฒนารายบุคคล (ID Plan) และขับเคลื่อนนวัตกรรมผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) รวมถึงสนับสนุนการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อความก้าวหน้าทางวิทยฐานะ การดำเนินการดังกล่าวช่วยยกระดับสมรรถนะครูสู่ความเป็นมืออาชีพในยุคดิจิทัล ตลอดจนสร้างความเชื่อมั่นจากภาคีเครือข่ายเพื่อร่วมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ อาจเนื่องจากว่า ผู้บริหารได้ปรับเปลี่ยนบทบาทสู่ผู้นำทางวิชาการเชิงรุกที่เน้นตัดสินใจบนฐานข้อมูล ส่งผลให้เกิดการกระตุ้นทางปัญญาและสร้างวัฒนธรรมนวัตกรรมในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เบญจรัตน์ เรืองศิลป์ (2568) ส่ง่า จันทรีวิเศษ สมกิต บุญยะโพธิ์ และสุรินทร์ สำลี (2568: 321-337) ที่พบว่า การส่งเสริมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม ช่วยหล่อหลอมจิตวิญญาณครูมืออาชีพและยกระดับสมรรถนะบุคลากรได้อย่างเป็นรูปธรรม

1.3 ด้านการบริหารจัดการ พบว่า โรงเรียนขับเคลื่อนโครงสร้างงาน 4 ฝ่ายภายใต้หลักธรรมาภิบาล โดยใช้วิเคราะห์ยุทธศาสตร์ (SWOT) จัดทำแผนปฏิบัติการที่มุ่งลดภาระงานและเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีการบริหารทรัพยากรและงบประมาณอย่างคุ้มค่าผ่านระบบสารสนเทศแบบเรียลไทม์ ควบคู่กับการบูรณาการสื่อเทคโนโลยี DLIT เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา พร้อมทั้งสร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ อาจเนื่องจากว่า การบริหารภายใต้หลักธรรมาภิบาลและการบูรณาการเทคโนโลยีช่วยเพิ่มความโปร่งใสและลดความเหลื่อมล้ำอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชันแก้ว พรหมคำ (2564) และ นูรีฮัน ดอเลาะ (2567) ที่พบว่า การบริหารสถานศึกษาด้วยหลักธรรมาภิบาลอย่างเคร่งครัดส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาได้

1.4 ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนบริหารจัดการหลักสูตรอย่างบูรณาการผ่านวงจรคุณภาพ (PDCA) โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ครูปรับบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก บูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลและสื่อสมัยใหม่เข้ากับการประเมินผลตามสภาพจริง พร้อมขับเคลื่อนนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการ PLC ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น เกิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ชุมชน ทั้งนี้ อาจเนื่องจากว่า การปรับบทบาทครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกและเน้นการเรียนรู้เชิงรุก ช่วยกระตุ้นความสนใจและพัฒนาศักยภาพผู้เรียนได้อย่างสมบูรณ์แบบ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุปรานี สีทิศ (2564) ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและระดับความพึงพอใจสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

1.5 ด้านผู้เรียน พบว่า โรงเรียนยกระดับคุณภาพผู้เรียนเป็นรายบุคคลโดยบูรณากานวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ากับภูมิปัญญาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการระดับชาติสูงขึ้น เกิดสมรรถนะสำคัญแห่งศตวรรษที่ 21 มีทักษะอาชีพและเติบโตเป็นพลเมืองที่มีรากเหง้าทางวัฒนธรรมที่เข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้ ทั้งนี้ อาจเนื่องจากว่า การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับนวัตกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ช่วยส่งเสริมทักษะอาชีพและการพึ่งพาตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณัฐพร ยิ้มประเสริฐ และ เพ็ชรรัตน์ ฮีมินกุล (2568: 227-240) ที่พบว่า การจัดกิจกรรมทักษะอาชีพที่หลากหลายช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ยกระดับคุณภาพชีวิตได้จริง

2. ปัจจัยความสำเร็จของการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนตามนโยบาย 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ พบว่า ปัจจัยความสำเร็จทั้ง 5 ด้าน เกิดจากการบูรณาการองค์ประกอบหลักอย่างเป็นระบบ ซึ่งสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 ด้านการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้เชิงกลยุทธ์และเครือข่ายภาคี พบว่า ความสำเร็จเกิดจากการบริหารจัดการที่ตั้งเครือข่ายชุมชนและศิษย์เก่าเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อเปลี่ยนโครงสร้างพื้นฐานให้เป็นระบบนิเวศการเรียนรู้ ทั้งนี้ อาจเนื่องจากว่า การระดมทรัพยากรจากภาคีช่วยลดข้อจำกัดด้านงบประมาณของรัฐ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัชดาภรณ์ ชำมยอง (2567) ที่พบว่า การบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้เครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็ง จะส่งผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

2.2 ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า ความสำเร็จเกิดจากผู้บริหารสถานศึกษาใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการตัดสินใจและการพัฒนาวิชาชีพครู (PLC) ทั้งนี้ อาจเนื่องจากว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงช่วยสร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและกระตุ้นการทำงานเป็นทีม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัตติยา ดวงมณี และคณะ (2568: 297-315) ที่พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับสูงกับการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ซึ่งช่วยยกระดับประสิทธิภาพการบริหารงานของสถานศึกษาได้

2.3 ด้านการบริหารจัดการเชิงบูรณาการตามหลักธรรมาภิบาล พบว่า ความสำเร็จเกิดจากโรงเรียนมีการบริหารจัดการด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และนำระบบสารสนเทศมาใช้ในการติดตามผล ทั้งนี้ อาจเนื่องจากว่า การบริหารที่ยึดหลักธรรมาภิบาลช่วยสร้างความไว้วางใจให้กับทุกภาคส่วน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรรณิกา รุ้งแผน และคณะ (2567: 260-272) ที่พบว่า แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลที่ตรวจสอบได้ จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการและส่งผลให้เกิดความคุ้มค่าสูงสุดในการใช้ทรัพยากร

2.4 ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและนวัตกรรมประเมิณผล พบว่า ความสำเร็จเกิดจากครูปรับเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก นำสื่อดิจิทัลและ Gamification มาใช้ควบคู่กับการประเมินผลตามสภาพจริง ทั้งนี้ อาจเนื่องจากว่า การปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอนช่วยตอบสนองธรรมชาติของผู้เรียนในยุคดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นันนกรฐ์ ทิพย์สูงเนิน (2567: 19-34) ที่พบว่า การนำนวัตกรรมมาส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ผสานกับวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย จะช่วยลดความกดดันและพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนได้

2.5 ด้านการพัฒนาองค์กรรวมของผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าความสำเร็จเกิดจากโรงเรียนนำทุนทางวัฒนธรรมท้องถิ่นมาบูรณาการเพื่อสร้างทักษะอาชีพและทักษะชีวิต ทั้งนี้ อาจเนื่องจากว่า การเชื่อมโยงภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับการเรียนรู้ยุคใหม่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อหาเลี้ยงชีพได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เพ็ญศิริ ใจวัน และ เจษฎา แสงจันทร์ (2565: 79-90) ที่พบว่า การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับแพลตฟอร์มดิจิทัลหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ช่วยยกระดับทักษะการเรียนรู้ ทักษะอาชีพ และความสามารถในการพึ่งพาตนเองของผู้เรียนได้อย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยถอดบทเรียนความสำเร็จการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนตามนโยบาย 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ สามารถสังเคราะห์เป็นรูปแบบการบริหารระบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการเพื่อความยั่งยืนซึ่งพบว่าความสำเร็จเกิดจากกลไกการมีภาคีเครือข่ายที่เข้ามามีส่วนร่วมโดยมีผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นแกนกลางในการตัดสินใจบนฐานข้อมูลและหลักธรรมาภิบาล เพื่อยกระดับโครงสร้างพื้นฐานสู่ระบบการเรียนรู้ที่ได้รับการสนับสนุนทรัพยากรจากเครือข่ายภาคีชุมชน อันก่อให้เกิดจิตสำนึกความเป็นเจ้าของร่วมกันโดยกระบวนการนี้ได้บูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ากับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพลิกโฉมการสอนสู่การเรียนรู้เชิงรุกและการวัดผลตามสภาพจริง ส่งผลให้เชิงคุณค่าให้ผู้เรียนเกิดการหลอมรวมสมรรถนะแห่งศตวรรษที่ 21 เข้ากับทุนทางวัฒนธรรมท้องถิ่นตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง องค์ความรู้นี้จึงเป็นต้นแบบที่สะท้อนให้เห็นว่าการบริหารจัดการที่เปิดโอกาสให้มีการบริหารจัดการระหว่างการบริหารของภาครัฐ การมีส่วนร่วมของสังคม และการใช้นวัตกรรมดิจิทัล คือหัวใจสำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อนการศึกษาไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัย พบว่า ความสำเร็จในการบริหารจัดการศึกษาตามนโยบาย 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ ขับเคลื่อนผ่านองค์ประกอบที่เชื่อมโยงกัน 5 ด้านอย่างเป็นระบบ ดังนั้น เพื่อให้เกิดการต่อยอดแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จากการถอดบทเรียนครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ ดังนี้

1.1 ระดับสถานศึกษา ผู้บริหารต้องเป็นนักประสานเครือข่ายเชิงรุก ดึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและศิษย์เก่ามาร่วมระดมทรัพยากรโดยไม่รอเพียงงบประมาณภาครัฐ นอกจากนี้ ควรที่จะต้องยกระดับกระบวนการ PLC โดยให้ครูนำผลการประเมินตามสภาพจริงมาออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกที่บูรณาการและตอบสนองผู้เรียนเป็นรายบุคคล

1.2 ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ฯ ต้องผลักดันโรงเรียนเป้าหมายเป็นสถานศึกษาต้นแบบ พร้อมจัดระบบการศึกษาคุณภาพให้โรงเรียนขนาดเล็กได้เรียนรู้วิธีบริหารภายใต้ข้อจำกัด

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผลการวิจัยในภาพรวมพบว่า หัวใจสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะแห่งศตวรรษที่ 21 คือ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่บูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ากับทุนทางวัฒนธรรมท้องถิ่นตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเกิดทักษะวิชาการควบคู่ไปกับทักษะอาชีพและการพึ่งพาตนเอง ดังนั้นควรวิจัยเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกบูรณาการนวัตกรรมดิจิทัลและทุนวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีต่อสมรรถนะแห่งศตวรรษที่ 21 และทักษะอาชีพของผู้เรียน

2.2 จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ เป็นปัจจัยหนึ่งของความสำเร็จในการบริหารจัดการศึกษาตามนโยบาย 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ ดังนั้นควรวิจัยเรื่องผลของการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ ที่มีต่อประสิทธิผลการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และอิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามนโยบาย 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรรณิกา รุ่งแผน ธีรวัฒน์ ชัยสุข และสุทิศ สวัสดิ์. (2567). แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลกลุ่มโรงเรียนนวมิยวชิราภรณ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารบรรณการศึกษาศาสตร์และมนุษยสังคมศาสตร์. 5(1): 260-272.
- ชั้นแก้ว พรหมคำ. (2564). การพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ณัฐพร ยิ้มประเสริฐ และ เพ็ชรรัตน์ ฮิมินกุล. (2568). การพัฒนาการส่งเสริมทักษะอาชีพที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2. วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย. 7(2): 227-240.
- นุรีฮัน ดอเลาะ. (2567). การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

- นันทนา เรืองพานิช และ จันทรีศรี ภูติอริยวัฒน์. (2568). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการเป็นโรงเรียนคุณภาพตามนโยบาย 1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง. **วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี**. 8(4): 507-524.
- นันทกรฐ์ ทิพย์สูงเนิน. (2567). นวัตกรรมส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และวิธีการวัดประเมินผลที่หลากหลายด้วย PAR Model: กรณีศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. **Administrative Journal for Local Development**. 3(2): 19-34.
- เบญจรัตน์ เรืองศิลป์. (2568). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เพ็ญศิริ ใจวัน และ เจษฎา แสงจันทร์. (2565). การพัฒนาระบบการจัดการองค์ความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้บนแพลตฟอร์มมูเกิ้ล โรงเรียนวัดดงข่อย จังหวัดพิษณุโลก. **วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า**. 9(2): 79-90.
- รัชดาภรณ์ ชามยอง. (2567). แนวทางการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้สู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียน **การศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รัตติยา ดวงมณี ระติกรณ์ นิยมะจันทร์ และ ศิริรัตน์ ทองมีศรี. (2568). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อส่งเสริมการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร. **วารสารครุศาสตร์ปัญญา**. 4(4): 297-315.
- สง่า จันทรีวิเศษ สมกิต บุญยะโพธิ์ และสุรินทร์ สำลี. (2568). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. **วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่**. 3(4): 321-337.
- สุปราณี สีสิต. (2564). การพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก เรื่อง **ความเป็นไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1. (2568). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณพ.ศ. 2568**. อุดรดิตถ์ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). **เกณฑ์การประเมินความพร้อมโรงเรียน คุณภาพตามนโยบาย “1 อำเภอ 1 โรงเรียนคุณภาพ”ระดับผู้รับผิดชอบโครงการระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.